

## **Dr. MILAN GORIŠEK**

### **Slovenski narodnjak in liberalni politik, lenarški župan 1925 - 1936, voditelj Sokola, lovski in gasilski funkcionar in odvetnik pri Lenartu v Slov. goricah**

Dr. Milan Gorišek se je rodil v meščanski družini 1. septembra 1878 v Celju. Bil je poročen s hčerko slovenskega deželnega poslanca Franja Robiča iz Limbuša. Pravo je študiral v Pragi, kjer je leta 1902 tudi promoviral. Poklicno pot je začel v Mariboru, a je kmalu odšel v Lenart, kjer je leta 1904 začel delati kot odvetniški pripravnik pri slovenskem odvetniku Janku Leščniku. Že leta 1910 je odprl samostojno odvetniško pisarno. Kot odvetnik se je zelo redko ukvarjal s kazenskimi zadevami, bil je specialist za premoženjsko-pravne zadeve in med ljudmi cenjen ter spoštovani odvetnik.

V Lenart je prinesel mnoge napredne ideje in se je nenehno zavzemal za krepitev slovenstva ter za slovenski značaj trga. Bil je med vodilnimi sokolskimi delavci pri Lenartu in pomemben funkcionar mariborske sokolske župe. Kot lenarški župan je skrbel za gospodarski napredek trga in okolice. V njegovem času je Lenart doživel prvo elektrifikacijo, urejal je cestno omrežje in skrbel za urejenost trga. Dr. Gorišek je bil izvoljen za župana leta 1925. Kronisti so zabeležili, da se je v času njegovega županovanja »*pokazal vsestranski napredek v trgu*«. Župansko funkcijo je Gorišek opravljal do marca 1936. Aktivno se je udeleževal v gasilski in lovski organizaciji in bil med drugim ustanovitelj in predsednik odseka mariborske podružnice Slovenskega lovskega društva za lenarški sodni okraj leta 1921. Pod njegovim vodstvom je tudi lenarško gasilsko društvo doseglo pomembne uspehe in postalo povsem slovensko. Dr. Milan Gorišek je odigral odločilno vlogo v prevratnem letu 1918, ko je generalu Maistru in njegovi slovenski vojski pomagal z živežem in predvsem z denarjem iz lenarške Hranilnice. Bil je predsednik lenarškega Narodnega sveta in ima veliko zaslug, da je Lenart po koncu prve svetovne vojne in zlomu monarhije novembra 1918 mirno prešel v slovenske roke.

Kronisti poročajo, da je bil dr. Gorišek močna gonilna sila in duša sokolskega življenja pri Sv. Lenartu in na širšem območju osrednjih Slovenskih goric. Prav v sokolski organizaciji je prišla do polne veljave njegova organizacijska sposobnost, ki je pripomogla, da se je sokolska ideja globoko ukoreninila in zaživela tudi na podeželju. Leta 1920 je Gorišku uspelo dobiti prostore nekdanje nemške šolske telovadnice pri Schulverein za Sokolsko društvo. Objekta se je oprijelo ime »*sokolski dom*«, ki je med Lenartčani znano še danes. Leta 1924 so svečano razvili

sokolski prapor. Leta 1927 je za krajši čas postal telovadni vaditelj lenarških sokolov olimpiionik Leon Štukelj, ki je bil tega leta nameščen za sodnika pri lenarškem sodišču. Leta 1931 so lenarški sokoli postavili letno telovadišče, leta 1935 pa so sodelovali na svečanosti ob posaditvi lipe v spomin na ubitega jugoslovanskega kralja Aleksandra na osrednjem lenarškem trgu. Sodobniki so Goriška ocenjevali za panslavistično usmerjenega liberalca, ki se je po ustanovitvi Sokola Kraljevine Jugoslavije po šestojanuarski diktaturi kralja Aleksandra leta 1929 zavzemal za večjo avtonomijo slovenskega dela sokolske organizacije. Ob 30-letnici Sokolskega društva Sv. Lenart 1938. leta so izdali posebno *Spomenico* s kratkim pregledom zgodovine sokolstva pri Lenartu. Ko so po letu 1938 nemški nacionalisti in njihovi slovenski podporniki kurili kresove v čast Hitlerjevega rojstnega dne v mejnih predelih Slovenskih goric, so ta praznovanja najbolj motili člani Sokola. Na območje med Sladkim Vrhom in Radgono jih je poslal dr. Gorišek. Zaradi velike narodnostne odločnosti in ugleda med ljudmi so Kulturbunda dr. Goriška uvrstili na seznam Nemcem sovražnih politikov in slovensko zavednih ljudi ter ga uvrstili na seznam za aretacijo po nemški okupaciji. Po aprilskem napadu sil osi na Kraljevino Jugoslavijo aprila 1941 mu je z družino uspelo pobegniti pred nacisti v Bosno in Hercegovino. Vojno je sicer preživel, a ga je v Banja Luki zadela možganska kap, po kateri si ni nikoli več opomogel. Razočaran je doživel tudi nacionalizacijo vsega premoženja pri Lenartu. Umrl je leta 1957 in je pokopan v družinski grobnici na pokopališču v Rušah.

Redki še živeči člani predvojnega Sokola pravijo, da je dr. Gorišek bil in ostaja eden od najbolj prepoznavnih in uglednih Lenartčanov, ki je bil vedrega značaja, spoštljiv sogovornik in odličen organizator. Krasil ga je odločen, prekipevajoči temperament. Na tradicionalnih gasilskih in sokolskih veselicah je plesal z vsako služkinjo in je tudi sicer rad pomagal manj premožnim pri premagovanju njihovih socialnih stisk.

Po letu 1945 je bil dolgo potisnjen na rob zgodovinskega in javnega spomina, a med ljudmi nikoli pozabljen. Dr. Milanu Gorišku so se pri Lenartu prvič spoštljivo poklonili leta 1995, ko so o njem pripravili strokovni simpozij v okviru Maistrovih spominskih prireditev na Zavrhu. Spomnili so se ga tudi leta 2008, ko so pri Lenartu praznovali stoletnico ustanovitve Sokolskega društva Sv. Lenart. V njem je dr. Gorišek pustil del samega sebe in mu ostal zvest vse do smrti. Ob 120-letnici prihoda v Lenart so mu 15. novembra v okviru letošnjih, sicer že 38. Maistrovih prireditev, odkrili spominsko ploščo. Postal je del lenarške zgodovine.

**Dr. Marjan Toš, prof., muzejski svetovalec**